

mønstergyldige Tydninger af deres Indskrifter. Haand i Haand med hans private Virksomhed gik hans Arbejde for Nationalmuseet, til hvilket han uden at ønske nogen egentlig Embedsansættelse i over en Menneskealder var nøje knyttet. Han har for Museet undersøgt Kirkerne i o. 30 Herreder, og hertil kommer desuden en talrig Række Enkeltundersøgelser, hvis Resultater dels findes i Afhandlinger i „Aarbøgerne“ og andre Tidsskrifter, dels er offentliggjorte som selvstændige Skrifter: *Esrom Kloster* (1897) og *Ruinerne af Vitskøl Klosterkirke* (1900). Alle hans Arbejder, der er ledsagede af talrige smukke og yderst omhyggelig udførte Tegninger, er prægede af den største Kærlighed til Emnet, ligesom de viser hans skarpe omend noget begrænsede Blik og hans nøgternt kritiske Sands.

M. M.

Af udenlandske Historikere, der er døde i den seneste Tid, skal nævnes Professor i Breslau Jacob Caro (f. 1836 † 10. Decbr. 1904), hvis Hovedværk er Fortsættelsen i Heeren og Ukerts Samling af Röpells *Geschichte Polens*, Bd. 2—5 (1863—88), omfattende Tiden 1300—1506, og Franskmanden Henri Wallon (f. 1812 † 13. Novbr. 1904); han har især skrevet en i sin Tid meget omtalte Biografi af *Jeanne d'Arc*, T. 1—2 (1860) i udpræget katolsk Aand, *Saint Louis et son temps* (1871) samt flere Værker vedrørende Revolutionen, saaledes *La Terreur*, T. 1—2 (1873) og *Histoire du tribunal révolutionnaire de Paris*, T. 1—6 (1880—82), der navnlig har Værdi ved Benyttelsen af Aktstykker.

To vigtige Kildepublikationer til dansk Historie er begyndt at udkomme. Den ene er *Acta Pontificum Danica. Pavelige Aktstykker vedrørende Danmark 1316—1536*, hvoraf Dr. L. Møltesen har udgivet 1ste Bind, der omfatter Aarene 1316—76, det avignonske Tidsrum, for hvis Vedkommende han er særlig sagkyndig. Hermed er Begyndelsen gjort til Offentliggørelsen af Udbyttet af de danske Forskninger i Vatikanarkivet, hvilke tidligere har været omtalte her i Tidsskriftet (7. R. IV, 562 ff.). Til Udgaven er dog ogsaa benyttet hvad Kildestof der ellers har kunnet skaffes; Aktstykkerne er meddelte dels i Helhed, dels i Udtog. — Den anden

er *Danmark-Norges Traktater 1523—1750 med dertil hørende Aktstykker*, udgivne af L. Laursen, hvoraf er udkommet 1ste Binds 1. Hefte, der omfatter Aarene 1523—36. Enhver, der sysler med Danmarks politiske Historie i den nyere Tid, har følt Savnet af, at der for Tiden før 1751 (det Aar, hvor med den af Udenrigsministeriet besørgede Udgave af *Danske Traktater* begynder) hidtil ikke har foreligget en paalidelig Udgave af Rigets Traktater med Udlandet; dels har de slet ikke været trykte, dels paa spredt Maade og i ufyldstgørende Aftryk, saa at man stadigt har været nødt til at søge til Arkivoriginalerne for at kunne benytte dem med Tryghed. Denne Mangel vil nu blive afhjulpet ved Arkivsekretær Laursens paa Carlsbergfondets Bekostning udgivne Værk, der vil bygge paa Originalerne. Det vil komme til at udgøre 3—4 Bind og skal omfatte alle med Udlandet og med Hertugdømmerne afsluttede Traktater og Overenskomster af statsretlig Art. Foran hver Traktat giver Udg. i en Indledning en sammentrængt Redegørelse for dens historiske Forudsætninger og de forudgaaende Forhandlinger. — Samtidigt har Professor C. Nyrop afsluttet sin saa vigtige og sagkyndige Udgave af *Danmarks Gilde- og Lavsskrauer fra Middelalderen* med 2. Binds 3. Hefte. Særlig Opmærksomhed fortjener den indholdsrige Sagoversigt, der, med Forbillede i Prof. Erslevs lignende til hans *Danske Testamenter*, vil yde en fortrinlig Hjælp til Udnyttelse af Værket til Kundskab om vor Middelalders Kulturforhold.

Med særligt Hensyn til de historiske Studerendes Tarv har Prof. M. Cl. Gertz udgivet en righoldig *Historisk Læsebog i Middelalders-Latin*. Bogens Hoveddel udgøres af historiske Stykker om Danmark i Oldtiden og den ældre Middelalder, hentede fra baade udenlandske og indfødte Historikere lige fra Paulus Diaconus og Einhard til den i Valdemar Atterdags første Aar forfattede jyske Krønike, som gaar under Thomas Gheysmers Navn. Det er alt lærerige og fortræffeligt valgte Stykker; den kritiske Textbehandling frembyder, som man kan tænke sig, meget af Interesse, og Læsningen af disse ofte ret store Brudstykker vil ikke blot føre ind i Middelalderens Latin, men ogsaa give en fyldig Idee om Hovedkilderne til vor ældre

Historie. Dertil er føjet et Udvalg af Breve, som indeholder Hovedtyper af næsten alle Arter af de Dokumenter, der forekommer i vor Middelalder, og endelig slutter Bogen med en lille Samling af gejstlige Hymner. Forf. bebuder senere at ville levere et Glossar til denne Bog, hvad der yderligere vil forhøje dens Nytte.

Kr. E.

Der har i lang Tid været arbejdet paa en Fortsættelse af den fortræffelige Udgave, som man i Norge har af Rigets Love fra Selvstændighedstiden, og heraf er nu første Hæfte udgivet under Titel: *Norges gamle Love, anden Række, 1388—1604*, udgivne ved Absalon Taranger. Det indeholder Lovene indtil Kristoffer af Bayerns Død; en Indledning, hvori Udgiveren formodentlig vil forklare de Principer, han har fulgt, vil først fremkomme ved Bindets Afslutning, men man kan dog efter det foreliggende Hæfte allerede sige, at der her vil fremkomme en Kildesamling af høj Rang. Med stor Omhu er Stoffet samlet fra Ind- og Udland; Tekstbehandlingen er mønsterværdig, og overalt, hvor de udgivne Akter trænger til Oplysninger, har Udgiveren meddelt saadanne i Indledninger og Anmærkninger. Ordet „Love“ tages i yderst vid Forstand, saaledes at det omfatter baade Forordninger, Traktater og meget andet, og Samlingen faar derved et overordentlig rigt Indhold.

Kr. E.

Venner og Disciple af Prof. Ludvig Daae i Kristiania har paa hans 70aarige Fødselsdag overleveret ham et smukt *Lykønskningsskrift*, en Række Afhandlinger af højst forskelligartet Indhold. Prof. Alex. Bugge belyser, hvorledes ligesom i Norge ogsaa Aristokratiet i Sverige og Danmark er tidlig udviklet; Yngvar Nielsen følger Kong Sverre paa hans Færd over Fjældene i 1177, og Sognepræst Heffermehl søger at vise, at Kongespejlet er forfattet af Præsten Ivar Bodde. Oscar Johnsen paaviser, at ligesom man er kommet bort fra tidligere Tidens haarde Dom om Kristian III's Styrelse i Danmark, bør man ogsaa forlade den for Norges Vedkommende. Andre Bidrag stammer fra A. Chr. Bang, D. Thrap, L. Dietrichson, Ebbe Hertzberg, Just Bing og Roar Tauk; endelig fører Rigsarkivar Huitfeldt-Kaas og Sophus Bugge